

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 151 (9525) | Суббота, июнь 29, 1974 жыл | 1925 чылда түзүлдүгүндөгү | Өзгөчө 2 көп.

СОВЕТ-АМЕРИК ДОКУМЕНТИЛЕРГЕ АТ САЛГАН

Июнь 28-те Кремльге совет-америк дугуржулгаларга ат салган. Ат салган дугуржулгалар:

Совет Социалисттик Республикалар Эвилели биле Американың Каттышкан Штаттарының аразында энергетика талазы-биле кады ажылдажылга дугайында дугуржулга.

Анаа ат салганнар: Совет Эвилелиниң өмүзүннүн — ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорный, Американың Каттышкан Штаттарының өмүзүннүн — АКШ-тын Президентизи Р. Никсон;

Совет Социалисттик Республикалар Эвилели биле Американың Каттышкан Штаттарының аразында туртуулга тудуунун болгаш туртуну өске-даа хеерлериниң талазы-биле кады ажылдажылга дугайында дугуржулга.

Анаа ат салганнар: Совет Эвилелиниң өмүзүннүн — ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин, Каттышкан Штаттарының өмүзүннүн — АКШ-тын Президентизи Р. Никсон;

Совет Социалисттик Республикалар Эвилели биле Американың Кат-

тышкан Штаттарының аразында эртем шынчылдарының база кылымал чүректи ажылдап кылырын талазы-биле кады ажылдажылганын дугайында дугуржулга.

Анаа ат салганнар: Совет Эвилелиниң өмүзүннүн — ССРЭ-ниң даштыкы херектер министри А. А. Громыко, Каттышкан Штаттарының өмүзүннүн — АКШ-тын күрүмө секретары Г. Киссинджер.

Дугуржулгаларны бижимелдерин парлаар.

Дугуржулгаларга ат салырын үезинде эштер Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, М. А. Сулов, А. Н. Шелепин, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазының орабакчылары, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының орабакчылары, ССРЭ-ниң министрлери, ССРЭ-ниң күрүмө комитеттериниң даргалары, албанын өске-даа кижилери турганнар.

Америк талдан АКШ-тын Президентизи үдөп чоруур америк күрүмө ажылдакчылары турганнар.

(СЭТА).

СОВЕТ-АМЕРИК ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР

Июнь 28-те Кремльге СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорныйның, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгиниң, ССРЭ-ниң даштыкы херектер министри А. А. Громыконун Американың Каттышкан Штаттарының Президентизи Ричард Никсон-биле база АКШ-тын күрүмө секретары Г. Киссинджер-биле чугаалажышкыннары эгелээ.

Совет-америк харылааларының дык хой айтырларын чугаалажып көргөн. Совет Эвилели биле Американың Каттышкан Штаттарының аразында чардынга дугуржулгалар күөсеттинип турар, оон түнелинде ий чурт аразында харылааларын тайбынн эрге-ажыктарынга улам-на дүжүр турар бүдүштүг апарганы талалар демделгелээ. Ол чорук бодунуң ээлчээнде ол харылааларын улам-на хөжүдүп, ханыларынга ичемдел болдунар аргаларын база тургузуп турар.

(СЭТА).

Ол ышкаш ССРЭ биле АКШ-тын аразында харылаалары эде тургузарын үргүлчүдээр чүгле ий чуртуң улустарының үндөзин эрге-ажыктарына дүжүр турар эвес, харын делегейде дүжүрүлүг чоруктуң нитизи-биле чавырлышкынының чугула кезе бооп турарын кайы-даа тала демделгелээ.

Ажыл-херекчи болгаш боттуг байдалга эртин турар чугаалажышкыннарга кирип турарлар: совет талдан — ССРЭ-ниң АКШ-та элчинни А. Ф. Добрынин, СЭКП ТК-ның Чингине секретарының дуаалакчызы А. М. Александров, ССРЭ-ниң ДХМ-ниң коллегия кижигүнү Г. М. Корнякко; америк талдан — АКШ-тын ССРЭ-де элчинни У. Д. Стессел, Президентиниң национал айык чок чорук айтырларының талазы-биле дуалакчызы орабакчызы Б. Скаукрофт, Президентиниң дуалакчызы болгаш парламент-секретары Р. Зиглер, АКШ-тын күрүмө департаментиниң чөвүлөкчизи М. Сонненфельд.

(СЭТА).

Л. И. БРЕЖНЕВТИҢ Р. НИКСОН-БИЛЕ БЕСЕДАЗЫ

Июнь 27-де Кремльге СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежнев АКШ-тын президентизи Р. Никсон-биле совет-америк харылаалары чамдык айтырларының талазы-биле беседа кылган.

Москвага болур чугаалажышкынар 1972 болгаш 1973 чылларда белик тепилге болган совет-америк учуражышкынарның түнелинде чегин алган эки өскерлишкенини быжыгыларына ийг болушун, Совет Эвилели биле Каттышкан Штаттарының аразында харылааларын, ийдег болгаш бүтү-нитиниң тайбынн быжыгыларына улам хөжүдөрүгү чаа салышынын кылырына ийя тала бүзүрелин керсеткен. (СЭТА).

ХУНДУЛУГ ААЛЧЫНЫҢ ААДАРЫ ДЭЭШ

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму болгаш ССРЭ-ниң чааа июнь 27-де Кремльдиң Улуг ордунда Американың Каттышкан Штаттарының Президентизи Ричард М. Никсон-түг болгаш оон кавынын аадары хөш дүштеки шайлакта тургускан.

Дүштеки шайлакта Президент-биле кады оңу үдөп чорутуу америк күрүмө ажылдакчылары база чораннар.

Совет талдан чораннар: СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежнев, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорный, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин, эштер А. А. Гречко, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, М. А. Сулов, А. Н. Шелепин, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазының орабакчылары М. А. Ясенов, Р. С. Девочкин. ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының орабакчылары И. В. Архипов, Н. К. Байбаков, В. А. Кириленко, В. Т. Никитин, Л. В. Смирнов, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Секретары М. П. Георгиев, ССРЭ-ниң Эртемнер академиясының президентизи М. В. Келдыш, ССРЭ-ниң министрлери, ССРЭ-ниң күрүмө комитеттериниң даргалары, албанын өске-даа кижилери.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежнев болгаш АКШ-тын Президентизи Ричард М. Никсон дүштеки шайлакта чүбө чугаалажышкыналарын апарын амыш чарлашкыны-биле уткаштар. (СЭТА).

Чехословак өннүктериниң белээ

СЭКП ТК-ның чанында Марксист-ленинизм институту 50 чыл ажык үе дүзүгүндө К. Маркстың болгаш Ф. Энгельстиң бизненин эртем чогаалдарын чып, шынчыл келген. В. И. Лениниң эгелэни ол ажылга акым-дүма коммунист болгаш ажылчы партияларын төзөлөөгүндө база идеология кирип турар. Олар Марксист-ленинизм институтунун фондустары делегейди, улустарының айты-аңгы чыларынга Маркстың болгаш Лениниң эртем ажылдарын парлап үндүрериниң кол чери болгаш марксист-ленинни эртем чогааларына өзү-биле хөжүдөрүнүн эң чугула түгү дөш саап турар.

Чоокта чаа СЭКП ТК-ның чанында Марксист-ленинизм институтуң Төп архивинге чаа документтер чыгылган: ол дээрге Карл Маркстың 1871 чылдың ноябрь 24-теги чагааны-дыр. Оон өскөри мурунда советтеринде делегей элдериниң (Бирги Интернационалдың) улугурутуу турган. К. Маркстың ажыл-чорудатары кербүрүп турар ол чагаан Чехословакияны Коммунисттик партиясы СЭКП Төп Комитетинге белек кылдыр дамгыткан турган.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары эш Густав Гулак ол документтин чорудада, бодунуң чагаанын Марксист-ленинизм институтунун архивине документтерин СЭКП ТК-ның чанында Марксист-ленинизм институтунун чорудар деп штирлээ, чүбө дээрге, марксист-ленинниң классиктериниң ажылын шынчыл, өөршөп турар ол эң аталдарың албан өеринге барган, ол бүтү революстуг болгаш ажылчы шынчылдыкка бараан бооп болур.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежнев СЭКП Төп Комитетинге чарлазында чагааны чоруткан.

«Хүдүдүт эштер!» СЭКП Төп Комитети эң үнегил документ — Карл Маркстың 1871 чылдың ноябрь 24-теги чагаанын бодун чорутканын дээр СЭКП Төп Комитетинге халы өөрүп четтиришкенин келердин тур.

Ол чагаанын оригиналын СЭКП ТК-ның чанында Марксист-ленинизм институтунун Төп архивинде шынчыл штирлээ, кагаалары-биле дамчылар, ийя марксист-ленинниң классиктериниң бизнени делегейге эң улуг дээр чыгылында үндөлгө, акым-дүма Коммунист болгаш ажылчы бүтү партиялар улуг шынчыл болгаш парламент ажылдарын кылып турар.

Коммунист байыр-биле Л. БРЕЖНЕВ СЭКП ТК-ның Чингине секретары.

Чехословак өннүктериниң белээ дээрге коммунист болгаш ажылчы партияларын марксист-ленин эртем талазы-биле кады ажылдажылганын улам быжыгышынын, оларын интернационалды эл-сеткем каттыштыралганын база бир чайымач чак херечиле бооп турар.

Американың Каттышкан Штаттарының Президентизи Ричард М. Никсон кадайы-биле кады албан учурунда июнь 27-де Москвада келген.

ЧУРУКТА: аэродромга уткуушкун үезинде.

(СЭТА).

ДУУН КЫЗЫЛГА

Дуун Кызылга республиканың иштики херектер органының ажылдакчыларының чөвүлө хуралы болуп эртен. Оон ажылдагы СЭКП обкомунун болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң дашы-салгалы ажылдакчылары, чорай-күткөсөөрлөк элдериниң база киришкен.

Хуралды Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы М. И. Мендуме элчирген.

«Бем-херек үлгүлөр чорук-биле земил-сөл база социалисттик хойлу-дүрүмчү быжыглаар талазы-биле иштики херектер органының ажылдакчыларының Бүгү-россия чөвүлө хуралының штирлеринге холлаштыр республиканың иштики херектер органының ажылдакчыларының болгаш ажылчы чоннар депутаттарының

Советтериниң соруугаларының дугайында» айтырнын хуралга чугаалашкан. Бо талазы-биле Тыва АССР-ниң иштики херектер министри С. С. Чапар илеткел кылган.

Чөвүлө хуралга Ваа-Хем райүүсөмун иштики херектер кидизиниң начальниги М. Д. Дорина, Кызыл хоорукүсөмунун даргазы С. С. Сат, Чоон-Хенгиш, Барыш-Хемчиң райүүсөмундарын даргалары Б. Б. Чодок, С. Т. Мырбит, республика прокуору В. Б. Нарса-Сал болгаш өскөлер-даа санал бергенер.

Хуралдын түнелинде Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы М. И. Мендуме чүбө чугаалаан.

Хуралдын ажылында Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Б. Ш. Долчанова, СЭКП Тыва обкомунун секретары Д. Н. Орман киришкен.

ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг совхозтуң хой кыргыңыр пунктузу төп суурдан мрак эвосте — Межегей хемни кешкен көвүртүгүн алдын талазында шенектелчек шыкта. Бо үнерде ылаа ажыл хайышкыныс чоруп турар — кадарылар доктарың график өзүгүр колданырың кирсип кези, кыргызла доостурга чайлааларыңче делер үнүп турар.

Совхозтун кыргызла пунктузунга чоокта чаа чорудуус. Чалагай кажалаа эзерлиг аштар багалан каан, хезек-хезек чөлдөрде кыргыз хойлар девозал. Серилиг муңгаш хой кажажымын штиликке ажылдаан машиналарын даажы узук-сөкөсөөл чок дөңгөүлүп тур.

Кажажың соңу талазында бичин өрөңгөшкөт кымал-булуң хөвөрлөп кылдыр дерзин. Оон ханаларында амш каан көргүзүг самбыралары аңаа келген кижилериниң китөөгөйиң хаара туду бээр. «Ким мурунп турарың?» деп самбырала үш кижиниң аңаа бижип каан тур. «Монгуш Маадыр-оол, дүүн 23 хойну кырган, нинти алган дүтү 66,5 кг. Оон аңаанда А. Белекма, И. Оон оларын аттары кирген. Олар ол хүн 22 болган 19 хойну кырганыр.

КЫРГЫЛДАДА ЧАРЫШ

Хойжуларың бригадари Василий Семенович Алесович кыргызчыларын чарыштын дугайын биске сонугратты:

— Бирги, ийги болгаш үшү күрүн алган мурунчылдарың маңаа кирип турар улус бис. Оларын материалдык шаңылаа өскөлдөргө ыргалдылган — дүүн тергилээң үш кыргызчылар «бо дүште халас чөмөшөр талаптарың берип турар бис.

— Шыярка дээрне кыргызчыларын чарлакс чөмөшөр туруп бербес чүбө бө? — деп, баштактаны араак айттырым.

— Чо-ок, ыңдыр эвес. Чарыш дээрге марылдаа-ла болгай. Марылдаага аштарары кымы-даа харалдыңгыт. Эскет чок анык оолдар берин чамдык хүндөргө бичи чөрин алгылаар-дыр. Оон алгыда кыргызла доостурга эң тергилээң кыргызчыга, элчи-чиге бир-бир ирти шаңылаа бээрли чарыштын пегелдевиде бизнени чүбө Улуг-ла шаңылаа?

— А хойжулар боттары кыргыздага хандык ыңдылгы хөржин турарың, Василий Се-

менович?

— Бо улустуң колдуу-ла малчылар боттары. Улуг хойжу, оон дуалакчыларың база оларга саманшкитеп турган улус малдан кодашын кыргызларга шууг кирип кылдыр таарыштырган бис. А кыргыздарын шынарны колдан бүзүрүтүп улуг кадарымың биле зоогелик. Тания Гитова халыккаларын хөмөшөрлөп, үшүктүң хөмөшөрлөп центерлер-биле айткан. Хойларын кыргызчылар кижилерини түнелдерин үндүрүп каан тур. Ам

өскө көргүзүг самбыралыңга элтерип келген.

Улуг ама свазымың чараштыр шуугуңал, бизнел даңгыда бүтү кодашарын улуг хойжуларын чыскаап кыргын болду. Хойжуң элчиниң хүжуна каадаран хоюнун саны, бир хойга онааштар алыр дүңгүн база бидикен хүлөгөштерин хөмөшөрлөп, үшүктүң хөмөшөрлөп центерлер-биле айткан. Хойларын кыргызчылар кижилерини түнелдерин үндүрүп каан тур. Ам

дээрине эң тергилээң турар хойжу Монгуш Белек болду. Оон кадарын турар хойжуң саны — 613. Бир хоюна 2,5 кг дүк алыр панын, хүлөгөш — 3,6 кг. А дээр кырында алганы 3 кг 200 грамм, Ылангаң 60 малчын 15,6 центер дүк дужаар панын 19 центер кылдыр, ажып күөсеткен.

Хойжулар Д. Комбу, К. Седин хүлөгөштер ажып 3,3 центер дүктү дужаган болдулар.

Бо чылын күрүмөгө 39 тонна дүк сөдөр — хүлөгөштер бо кыргыздада ажыр-күөспөптөр барында бэр аалары — деп, бригадир бистин-биле байырлажып тура чугаалады.

С. МААДЫ.

Баштайгы хүден эгелээш Салжак Чечек хүнде 42 кг дүк кыргыз норманы 52 кг кылдыр, Даржаа Найгал, Мария Кириева нормадын доктамаа ажыр күөспөт, кыргызчыларын муруну одурунда чоруп турар.

ЧУРУКТА: мурунчы кыргызчы Д. НАЙГАЛ кыргызда үезинде.

Авторуңуң фотоу.

ХУУСАА БЕТИНДЕ

Тыва республиканың улуттук комбинатының ажыл-ишчилери тоску беш чылын төзөдөрү — 1974 чылының панын оналдыларың күөспөтүр дөш чик эгелдирин бөөр кымык ажылдап турар. Оон түнелинде бүүрүлгө ай саңында оналдырың хуусаа бетинге ботландырып келген.

Улуттук комбинаты чылдың баштайгы чарымына 233,6

мун рублдин продукциязың бүүдөр турган. июнь 25-те 276 мун рубль чөлдөрүн, панын 118 хүү күөспөткөн. Ады айларда 230 мун рублдин продукциязың сайгарып дуалаан. 32 мун рубльге ажыр ботландырган. Бо күп-ажылчы чөдүшкенин ажыл-ишчилерин ортузунга социалисттик чарыны дөштөг организацп, оон түнелинде ай санаыга үндүрүп, тилекчилерин шаңнап-мактап келгенин ачыгында чегин алган.

Хөжүрүмө театрының Хургүлек Конгарга удурткан бөлүк артистери солун программалыг концерт көргүсөкөн.

Чогаалчылар дараазында совхозтун Аргыпта кыргызла пунктузуна барып, оон ажыл-ишчилери-биле учурашкан. Чогаалчылар оон соода Ырбан, Сыстың-Хемге чорваннар.

Л. КОЛ.

дүрүп, тилекчилерин шаңнап-мактап келгенин ачыгында чегин алган.

Хөжүрүмө театрының Хургүлек Конгарга удурткан бөлүк артистери солун программалыг концерт көргүсөкөн.

Чогаалчылар дараазында совхозтун Аргыпта кыргызла пунктузуна барып, оон ажыл-ишчилери-биле учурашкан. Чогаалчылар оон соода Ырбан, Сыстың-Хемге чорваннар.

Л. КОЛ.

ХАНДАГАЙТЫ. (Телефон-бюсе). Районда тыва литературя неделады доозулаа. О. Су-

жылар деп чогаалдарын чонгук улуг хандыкшылыгы номчанын дөштөгөн. Алаа районун суралгы ачыды. Ленин орденниң эдилекчизи Б. Мырлаа, школа директору Н. Хөртөк олар база чүбө чугаалаан.

Хөжүрүмө театрының Хургүлек Конгарга удурткан бөлүк артистери солун программалыг концерт көргүсөкөн.

Чогаалчылар дараазында совхозтун Аргыпта кыргызла пунктузуна барып, оон ажыл-ишчилери-биле учурашкан. Чогаалчылар оон соода Ырбан, Сыстың-Хемге чорваннар.

Л. КОЛ.

ХАНДАГАЙТЫ. (Телефон-бюсе). Районда тыва литературя неделады доозулаа. О. Су-

ТЫВА ЛИТЕРАТУРА НЕДЕЛАЗЫ

ТООРА-ХЕМ. (Радио-бисек). Л. Б. Чаламба баштап бөлүк чогаалчылар «Тоора-Хем» совхозтун Ий салымының Чаламба-Чар сүт-бараан фермазының ажыл-ишчилери-биле учурашканын СЭКП Тожу райкомунун пропаганда болгаш агитация кидизиниң эргелекчииниң орабакчысы Даваа Байыр-оол, хөрежештер ортузунга ажыл чорудар кидизин эргелекчиини Анна Шырмаң болгаш совхозтун удуртук ажылдакчылары аалчыларын үдөп чоран.

Аалчылар совхозтун нажи-лериниң, санчыларын, кадарчыларын ажыл-ижи-биле таштыкан. Чогаалчылар В. Кек-оол, А. Емельянов, С. Козлова, А. Даржаа, Л. Ча-

дамба болгаш С. Молдурга мөөн соңгарың чогаалчымың оларныниң дугайында чыгыларга чугаалап, чогаалдарын үндүлдөрүн, шүтүктөрүн номчуп сонуграткан.

Фермадың мурунчизы санчызы, ылаа комсомол организацязының секретары Наза Байчак, ийи фермазының ажылчыны Шоодарай Мирлаа аңаа чүбө чугаалааш чогаалчыларын чаа-чаа чогаалдарын моон сонгар-даа хөйүн бижирин күзөнир.

Фермада уран чүүү бөлүмүнү киржикчилери беш кыстың «Төрзүн Тожу» деп ырында күөспөткөн чыгылар чыгып уткадан. Учурга чыгыштың кыргызчылары аалчыларыңга төрзүн чөриниң өң-базың че-

ктериниң куулак-тусаа-биле тутуш турган.

Олаа хүн совхозтун Май I салымының мулуутта 300 ажып кизи чыгылап. Чыгылаң чон учуражышкын үезинде чогаалчылар айтырмыларын салды, сатыш-сеткилдиг хандыктын чогаалчылардан ылаңгы амдыралда бар чөтпестерин шүтүмүлүн чогаалдарын болгаш уругларга таарышкан шилерин бижирини санадалдылар.

Библиотека эргелекчизи Раиса Хөртөк санчылаың номчулган конференцияларын эргелээниң, чогаалчылар А. Даржааның «Эртин эрел», К. Куудажының «Улуг чок Улуг-Хем» болгаш Л. Чаламбынның «Иш-

жылар деп чогаалдарын чонгук улуг хандыкшылыгы номчанын дөштөгөн. Алаа районун суралгы ачыды. Ленин орденниң эдилекчизи Б. Мырлаа, школа директору Н. Хөртөк олар база чүбө чугаалаан.

Хөжүрүмө театрының Хургүлек Конгарга удурткан бөлүк артистери солун программалыг концерт көргүсөкөн.

УЛУГ ТАЛАНТЫЛАРНЫҢ АНЫЯА

Иед—тва, балетмейстер, адам—орус, театр чурукчуу кичи-ле болбай сен, Нада...

Чурукта академиктердин корреспондент-кежигини Ватагин...

Социалистик журт, бистин найралдыг кожайыс Моол Арат Республикасы...

Надьян чогалакчы ажилдардын өзүн баш болуптарга...

АНЫЯК ТАЛАНТЫЛАРНЫҢ УЛУУ

Надья Рушеванн чуруктар делегелин Совет Эмгектинин 90 хоорайнын чурттакчылары...

Ибет, Нада чогалакчы ажилдын өзгөн реалистич сунуу-биле эгелен.

Надья Рушеванн чуруктар делегелин Совет Эмгектинин 90 хоорайнын чурттакчылары...

Библиотека херзэн негелдеге дүүштүрер

СССР-нин Култура министрствозунун библиотеках таалай-биле кол инспекциянын начальниги В. В. Серовтун чугаасы...

үрөөнд массалыг библиотеканын төпчүлөрине улуг кичирөөгө салып турар. Язым-бурук номчулуктар—ажылтчылар, кылза чурттакчылар, улус ажалы-агыйнын тускай эртеинчилеринин билги-мергежилди...

номчулуктар номнары түгөл библиотеканын фондузундан аяс, харын оон хоорай, район фондузунан база алып. Калтаогаттары, справкчалар, аппаратарын чагытса-ай кылдыр планнаанын аягында номчулуктарга библиографияг диниягы талазы-биле бараан болушуну экижирт.

нар талазы-биле ханы өскөрдөгилерин болдуруп, литертурни индигелини калбартип, дин надыг ажилынын арга хевирлерин чагыттыр.

МЭЭҢ ЧОРГААРА ЛЫМ

ТӨРӨЭН чуртунга, чоунуга бараан болуру совет халкымыз бүтүзүнчү мадыг түгөлгө дээрин эки билер менс...

ни холдотуп турарында бүтүрүр менс. Буо айтыры менс бала дүрөсүлү турган. Ылчала-даа мен атаа дорт харымын тымпак менс...

ам бо хуинерде школа дооскал дугайында документини холга алган, амыралчы бадымчысты асгеп турар-дыр бис. Хей-хей коллар, кыстар ортумах школыны доосуп үргөн. Олар боттарынын мурнунда кандыг соруагаларын салым алганмы?...

ШАМБАЛЫГ ЖЫЛАР ТИИЛЭЭН

Бай-Хаактын Култура бажырында Тандь районуун бот-тымыгыр уран чүүд коллективтеринин көрүлдесинин ийги элчээр болуп эртеле. Ийн чыл иштинде үрдүктүү колледге 8 бот-тымыгыр коллективтеринин концерттери чоуну уран чүүдүнү, таланттын херезин болган.

Корүлдөгү «Совет Россия» союзотун, Хору-Аксынын коллективтери шуут киришпозин, чамлык номерлерин тогулм касталганынче, күсселденини шымарине чогуур сагыш салбанын жюри четпес деп демеглеп, мурдагынын хөр элчээрине шыгыш, шөгөлдөгере дүштүр белеткенирин айткан.

М. САЯА. ЧУРУКТАРДА: «Шамбалыг» союзотун бот-тымыгыр уран чүүд коллективин, чамында хоочун калдары Л. Кара-Монгуш каргыраа-сыгыт күсселденде.

С. Савицкаянын делегей рекордтары

СССР-нің Валерий Чкалов аттыг Топ аэрочулуунуң институтун, 26 харыг Саметана Савицкая ректориктик сөмөт-ка дүргөн көүрүлдү талазы-биле чоокта чаа делегейини юрт рекордан — тургускан. Менс дүргөн ужулар, чамлык мөрдүгү Е-33 самолётка 59 секунд дүргүздү ийн километр чарды көүрүгөн. 80 секундта алаы километр беллекке, 106 секундта — топ километрге, 15 секундта оон ийн километрге...

чурттуу Улуг даймынның киржичини, Совет Эмгектинин ийи дагыр Мадыры Евгений Копыловтун уулу, Светлана оон чеди харымында парашютти спортуга делегей рекордсменни алган. Ичин парашютчүлар парашютту оожум ажидар бөлүк халышкыннары кылым турганар: баштай дүргүс 13811 метр белектен, дүргөс—13901 метрден, Савицкая 14252 метр белектен оожум калааш, база бир рекорду тургускан. Анык парашютчүлостуг бадымышыл-биле 13716 метрди эрткен. Бу рекордтар табиятта бо хуинерге чедир бар. Ону амга чедир кым-даа эрткөн.

квалыг авиация институтун дооскан. Чедл чыл бурунгаар самолёт спортуга киржин эгелден. Ийн чыл болган-ла дээн (пilotаж) укудушкунунуң талазы-биле чурттуу шилдик команданын канындады алган. Делегей рекордталызында (1970 ч. Великобритания) бир дугаар кириккен, Светлана Савицкая делегейин тулган чемпиону болган. Светланаын шилдик команданын тренери Коосум Кажумдинов болган ужудукчу-инструктор Валентин Королький олар белеткен.

леткенири демделген. Спортчу МИГ-15 болган МИГ-17 ден халыкчыларга, а оон үндө дүргөн Е-33 деп самолётка ужуп турган. Рекордтуг ужу-душкуннар кылдырыгы мурнунда электротун саналга мажымалары-биле шыма траекторилары, чедер белектин булуштарынын шилдик, укудушкунунуң дүргенин болган залгалары тодалар. Пилот бердиген хун чурумун хажик коо сагип турган. Е-33-түн техниктиг характеристиказы чедир үрөө ам-даа алаын каш керээжелептин делегей рекорду туртуруп болур деп ужудукчу санал турар.

ФОТОЛАРЫ АВТОРНУУ. ЧУРУКТАРДА: «Шамбалыг» союзотун бот-тымыгыр уран чүүд коллективин, чамында хоочун калдары Л. Кара-Монгуш каргыраа-сыгыт күсселденде.

Телевидение

ИЮНЬ 29-ТА МОСКВАДАН 12.00 — Дамчыдылгалуу программалар. 12.05 — Меддалер. 12.20 — Онунг телекоргузуу. «Тымызктар тыпканы». 12.25 — «Ширк аренамында». 13.15 — Онунг телекоргузуу. «Советтер чуртунуң тоодери». «Орунук эгес» деп документалдыг телефильмнин баштайгы үргүзүү. 14.15 — Онунг телекоргузуу. «Дийи амытанын делегейде». 15.15 — «Атлантика». Телешипик баштайгы коргузүү. 16.30 — Онунг телекоргузуу. СССР-нің хара металлургия министр И. П. Казакевич сиверге харыкылп тур. 17.00 — «Атлантика» деп телефильмнин улагызы. МЫЗЫЛДАН 17.50 — «Тымын неселери». Информастыг программа. 18.05 — Урутулар. Мультифильм. 18.15 — «Делегей байдалынын дугайында допуу тайлыбы». МОСКВАДАН 18.30 — Онунг телекоргузуу. «Алаын Орфей» деп эстрада ирларынның делегей фестивалынның лауреаттарынын концертти. Болгариядан ламчылыга. 20.15 — Онунг телекоргузуу. «Кичи, Чер, Октаргай». Панчымалгагы Совет Эмгектинин Мадыры СССР-нің ужузжучу-комозованызы, техникти эртеинерини кылдылаа В. И. Севастьянов чорулар. 20.45 — Онунг телекоргузуу. «Кичи, доктор». Уран-чечен телефильмнин баштайгы коргузүү. 22.05 — «Чер кыргына чуртталганын тааладыг». Совет шулукунуларын шулукутери. 22.20 — «Делегейин П. И. Чайковский аттыг V конкурсуунда». 23.00 — 23.30 — «Ус». Информастыг программа.

БӨГҮН, ДАРТА

Култура парымнда спортчу шөлдер, аттракционнар 10 дактан, таншы шөлү 20 шактан ажылдар. Июнь 29-та Ногаан театрга «Сая» ансамблында Тайбың камгалалынын Бүдүделегей Чоулуктеги 25 чыл оонга тураскаткан концертти 17 шакта. «Хүреш» стадионга футболига хоорайнын бирги чери дэиш мергылалаа уламчылар. 29-та «Восход», «Шахтер», 30-де «Звезда», «Стрела» командаларын оюну 16 (оолдар), 18 шактан (улап уаусту) эгелэр. Июнь 30-де бичи оолдар аралында хүреш 16 шакта болур. «Совет Тыванын 3 чылы» стадионга ГТО-нуң хей хевриге шуууде оонарынга хоорай чемпионнады 10 шакта эгелэр.

Кино

ИЮНЬ 29-ТА «НАШЫРАЛ» «Хаб дарызыг-дыр» 9.40, 11.30, 13.20, 15.20, 17.00, 18.50, 20.40 шактарда. «КАА-ХЕМ» «Кыжынар винограды» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда. «ПИОНЕР» Киночыманды 9.00, 12.05, «Иван Макарович» 10.25, 13.35, «Дүрүзүнүн ийн хүти» 15.15, 17.05, 18.55, 21.15 шактарда. «ВОСТОК» «От суг болгаш чеч хоодайлар» 14.00, 15.40, «Хорулаар» 17.10, 18.50, 20.30 шактарда. «ЧАГЫТ КИНОТЕАТР» «Сатурен болгаш Вака-Вака» 12.30, 14.00, «Хоорай даштында бажынга ужураа» 15.30, 17.10, 18.50, 20.30 шактарда.